

Wymierzenie kary pieniężnej za nielegalne urządzenie gier hazardowych w przypadku prowadzenia działalności gospodarczej w postaci spółki cywilnej. Zarys problematyki

Imposition of a financial penalty for illegal arranging of gambling in the case of conducting business activity in the form of a civil law partnership. The case study

Dominika Kaźmierczak

Magister prawa Uczelni Łazarskiego

Streszczenie

Na gruncie prawa podatkowego spore kontrowersje budzi od wielu lat problematyka podmiotowości spółki cywilnej, która jest postrzegana różnorodnie w zależności od gałęzi prawa. Ustalenia co do posiadania przez spółkę cywilną atrybutu podmiotowości prawnej lub jej braku odgrywają kluczową rolę w zakresie przypisania odpowiedzialności za nielegalne urządzenie gier hazardowych, o czym mowa w art. 89 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych¹. Rozważaniom w niniejszej pracy poddano nie tylko przepisy prawa właściwe dla analizowanego zagadnienia, lecz nadto praktykę orzeczniczą. Zważywszy na obszerność i złożoność poruszanej tematyki, został przedstawiony jej zarys, w którego ramach podjęto próbę wyjaśnienia wątpliwości prawnych, tak aby ustalić, czy za nielegalne urządzenie gier hazardowych kara pieniężna powinna być nałożona na spółkę cywilną, czy na jej współników.

Słowa kluczowe: spółka cywilna, podmiotowość, podatek od gier hazardowych, urządzenie gier hazardowych, kara pieniężna.

Abstract

In the area of tax law, the issue of the subjectivity of a civil law partnership has been highly controversial for many years, which is perceived differently depending on the branch of law. The determination of whether or not a civil law partnership has the attribute of legal entity plays a key role in assigning responsibility for the illegal arranging of gambling as set forth in Art. 89 of the Gambling Act of 19 November 2009. This paper discusses not only the legal regulations applicable to the issue in question, but also the jurisprudence. Considering the vastness and complexity of the subject matter, an outline is presented that attempts to clarify any legal doubts as to whether a civil law partnership or its partners should be fined for arranging illegal gambling.

Keywords: civil law partnership, legal entity, gambling tax, arranging gambling, financial penalty.

1. WPROWADZENIE

Spółka cywilna stanowi nietypową konstrukcję prawną, w której ramach jest możliwe prowadzenie działalności gospodarczej. Niejednorodne podejście do podmiotowości prawnej spółki cywilnej, przyjmowane w różnych gałęziach prawa, powoduje liczne trudności interpretacyjne, w tym dotyczące właściwego przypisania kary pieniężnej za nielegalne urządzenie gier hazardowych. Istotą prowadzonych rozważań będzie zatem ustalenie, czy ową odpowiedzialność powinna ponosić bezpośrednio spółka cywilna, czy też powinni ją ponosić współnicy takiej spółki. Niezbędna będzie wobec tego

nie tylko wykładnia przepisów prawa regulujących tę materię, lecz nadto analiza orzecznictwa.

2. ISTOTA SPÓŁKI CYWILNEJ

Głównym źródłem uregulowania spółki cywilnej są przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny². W świetle art. 860 i nast. rzeczonoego aktu prawnego spółka cywilna stanowi stosunek zobowiązaniowy skodyfikowany w formie umowy, pozbawiony podmiotowości prawnej³. Istotą tego rodzaju prowadzenia działalności gospodarczej materializuje się zatem przez zawarcie umowy⁴, w której współni-

cy zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego wskutek działania w sposób oznaczony, w szczególności przez wniesienie wkładów⁵. Wspólnikami spółki cywilnej mogą zostać podmioty prawa cywilnego, takie jak osoby fizyczne, osoby prawne, lecz z wyłączeniem tzw. ułomnych osób prawnych⁶.

Na temat charakteru spółki cywilnej były prowadzone liczne rozważania w orzecznictwie. Ze względu na poruszaną w niniejszym artykule materię przywołania wymaga wyrok Sądu Najwyższego (SN) z dnia 28 października 2003 r.⁷, w którym podkreślono, że spółka cywilna nie jest podmiotem prawnym odrębnym od jej wspólników, lecz stanowi wielostronny stosunek zobowiązaniowy. W uzasadnieniu nadto uznano pogląd głoszący o braku osobowości spółki cywilnej za utrwalony zarówno w doktrynie, jak i w judykaturze. Powołano się w związku z tym na uchwałę SN w składzie siedmiu sędziów z dnia 31 marca 1993 r.⁸, w której zostały rozstrzygnięte wątpliwości, jakie w owym czasie się pojawiły, a tym samym przesądzono o braku zdolności wekslowej spółki cywilnej. Oprócz tego odniesiono się do uchwały SN z dnia 26 stycznia 1996 r., również podjętej w składzie siedmiu sędziów⁹, w której stwierdzono, że spółka prawa cywilnego nie ma zdolności prawnej także w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej.

Wyżej przytoczone stanowiska zostały podtrzymane w wyroku Sądu Apelacyjnego (SA) w Gdańsku z dnia 10 czerwca 2016 r.¹⁰ W orzeczeniu tym zaakcentowano, że za zasadnością nieprzyznawania spółce cywilnej podmiotowości prawnej przemawia chociażby fakt, że mimo modyfikacji katalogu podmiotów prawa cywilnego wskutek wprowadzenia art. 33¹ do Kodeksu cywilnego¹¹ ustawodawca nie objął zmianami spółki cywilnej. Brak zaklasyfikowania spółki cywilnej jako jednostki organizacyjnej w rozumieniu art. 33¹ k.c. może zatem świadczyć o tym, że prawodawca nie uznał za celowe, aby przedmiotem nowelizacji miało być przyznanie spółce cywilnej osobowości prawnej. Konsekwencją takiego zabiegu legislacyjnego jest w świetle powyższego przyjęcie, że spółka cywilna regulowana w art. 860-875 k.c. zarówno przed wspomnianą nowelizacją, jak również po jej wejściu w życie (25 września 2003 r.¹²) powinna być traktowana wyłącznie jako stosunek prawny, bez możliwości nadawania spółce cywilnej cech jednostki organizacyjnej funkcjonującej jako odrębny podmiot prawa cywilnego.

Powyższe podejście znalazło również odzwierciedlenie w postanowieniu SN z dnia 18 kwietnia 2019 r.¹³ Uznano bowiem, że konstrukcja spółki cywilnej (art. 860 i nast. k.c.), a także obowiązujący w Polsce porządek prawny – przynajmniej przymiot przedsiębiorcy wspólnikom spółki cywilnej, a nie spółce¹⁴ – przesądzają o braku podmiotowości prawnej spółki cywilnej. Jest to zatem przejaw utrwalonej linii orzeczniczej¹⁵.

3. CHARAKTER PRAWNY KARY PIENIĘŻNEJ WYNIKAJĄCEJ Z ART. 89 USTAWY Z DNIA 19 LISTOPADA 2009 R.

W literaturze przedmiotu wykształcił się – jako dominujący – pogląd, że kary określone w art. 89 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. mają charakter sankcji administracyjnych w rozumieniu art. 189b ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego¹⁶, stosowanych w

przypadku niewykonania obowiązków bądź nakazów albo w przypadku niezastosowania się do zakazów przewidzianych przepisami prawa publicznego lub wynikających z aktu stosowania takiego prawa¹⁷.

Stanowisko to jest konsekwencją wyroku Trybunału Konstytucyjnego (TK) z dnia 21 października 2015 r.¹⁸ Mimo że wspomniane orzeczenie zostało wydane na podstawie stanu prawnego przed nowelizacją ustawy z dnia 19 listopada 2009 r., która nastąpiła w dniu 15 grudnia 2016 r.¹⁹, jak też przed zmianą przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego polegającą na dodaniu do tej ustawy działu IVa²⁰, przedstawiona w nim argumentacja pozostaje co do zasady w dalszym ciągu trafna²¹. We wspomnianym wyroku karom, o których mowa w art. 89 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r., przypisano status administracyjnych kar pieniężnych w wymiarze formalnym, a tym samym odmówiono im charakteru kar penalnych w świetle prawa karnego. Zauważono bowiem, że nie są one formą odpowiedzialności karnej w rozumieniu wynikającym z art. 42 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.²²

Co do charakteru kar pieniężnych, o których mowa w art. 89 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r., wypowiedział się również Naczelny Sąd Administracyjny (NSA) w wyroku z dnia 8 grudnia 2015 r.²³ Skład orzekający podkreślił, że te kary nie mają właściwości sankcji karnych, lecz ich celem jest prewencja, restytucja niepobranych należności i podatku od gier prowadzonych nielegalnie oraz wzmocnienie kontroli aparatu państwa nad sektorem gier hazardowych. Ponadto jest im przypisywana funkcja ochronna przed negatywnymi konsekwencjami hazardu, jak również wskazuje się na ich istotną rolę w strzeżeniu praworządności przez zwalczanie tzw. szarej strefy.

W doktrynie i w orzecznictwie jest prezentowany dodatkowo pogląd, że kary wynikające z art. 89 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. stanowią sankcje publicznoprawne, posiadające elementy właściwe dla sankcji prawnofinansowej, będącej szczególnym rodzajem instytucji prawa finansowego²⁴.

4. PRZYPISANIE ODPOWIEDZIALNOŚCI TYTUŁEM KARY PIENIĘŻNEJ WYNIKAJĄCEJ Z ART. 89 USTAWY Z DNIA 19 LISTOPADA 2009 R. SPÓŁCE CYWILNEJ LUB JEJ WSPÓLNIKOM

Podmiotowość podatkowo-prawna spółki cywilnej na gruncie poszczególnych danin kształtuje się dosyć różnorodnie. Przykładowo na potrzeby podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowego status podatnika jest przypisywany spółce cywilnej²⁵. Z kolei w świetle przepisów o podatkach dochodowych²⁶ czy chociażby o podatku od nieruchomości²⁷ opodatkowaniu podlegają wspólnicy spółki cywilnej, co znaczy, że spółka nie jest podmiotem praw i obowiązków rzeczonych danin. Z uwagi na niejednorodne podejście do podmiotowości spółki cywilnej na gruncie różnych dziedzin prawa, a także status sankcji administracyjnych przypisywany karom pieniężnym przewidzianym w art. 89 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. pojawiły się istotne wątpliwości co do wskazania właściwego podmiotu zobowiązanego do ich poniesienia.

Ze względu na obszerność i złożoność tego zagadnienia rozważania w niniejszym artykule ograniczono do obszaru odpowiedzialności za nielegalne urządzenie gier hazardo-

wych. Wspomniany zakres został uregulowany w art. 89 ust. 1 pkt 1, 2 i 8 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. W świetle tych przepisów sankcji karnej podlega odpowiednio:

- 1) urządzający gry hazardowe bez koncesji, bez zezwolenia lub bez dokonania wymaganego zgłoszenia²⁸;
- 2) urządzający gry hazardowe na podstawie udzielonej koncesji, udzielonego zezwolenia lub dokonanego zgłoszenia, który narusza warunki zatwierdzonego regulaminu, udzielonej koncesji, udzielonego zezwolenia lub dokonanego zgłoszenia lub prowadzi gry na automatach do gier, urządzeniu losującym lub urządzeniach do gier bez wymaganej rejestracji automatu do gier, urządzenia losującego lub urządzenia do gry²⁹;
- 3) urządzający grę hazardową, której urządzenie stanowi monopol państwa³⁰.

Kwestią wymagającą rozstrzygnięcia przez właściwy organ³¹ podczas nakładania kary pieniężnej jest w pierwszej kolejności właściwe zidentyfikowanie podmiotu „urządzającego grę hazardową”, a następnie wykazanie, że „urządzanie gier” odbywało się wbrew przepisom ustawy z dnia 19 listopada 2009 r., a zatem w szczególności bez wymaganej koncesji, zezwolenia czy też zgłoszenia.

W literaturze przedmiotu były podejmowane liczne próby zdefiniowania pojęcia „urządzania gier hazardowych”. Według wykładni językowej słowo „urządzać” na podstawie definicji sformułowanej w *Słowniku języka polskiego PWN* oznacza organizowanie jakiegoś przedsięwzięcia³². Z kolei „organizować” to „planować i koordynować poszczególne etapy jakichś działań”³³. W świetle powyższego należy przyjąć, że „urządzanie” to nic innego, jak tworzenie pewnego przedsięwzięcia według skonkretyzowanych zasad. Niezależnie od powyższego wypada nadmienić, że przywołane pojęcie było przedmiotem szczegółowej analizy na gruncie prawa karnego skarbowego, tj. art. 107 § 1 ustawy z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy³⁴, w wyniku czego została wypracowana definicja, zgodnie z którą „urządzić grę oznacza mniej więcej tyle, co ją zorganizować, czyli doprowadzić do tego, aby mogła się odbyć”³⁵.

Mając na względzie przedstawiony wyżej sposób rozumienia określenia „urządzanie gier hazardowych”, jak również to, że dominująca liczba rozstrzygnięć sądownictwa jest oparta na art. 89 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r., zostaną przedstawione wybrane orzeczenia ukazujące tę problematykę w kontekście spółki cywilnej celem ustalenia, czy odpowiedzialność z tego tytułu powinna zostać przypisana spółce cywilnej, czy jej wspólnikom.

Warto w tym miejscu przywołać wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 14 marca 2016 r.³⁶ Sąd dokonał wykładni art. 89 przywołanej ustawy i zwrócił uwagę na to, że karze pieniężnej podlega „każdy”, kto urządza gry hazardowe wbrew przepisom ustawy, co oznacza, że naruszenia – w postaci urządzenie gier na automatach poza kasynem gry – dopuścić się może zarówno osoba fizyczna, jak i osoba prawna, a nadto jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej. Skład orzekający wyraźnie jednak zastrzegł, że odmiennie jawi się sytuacja w odniesieniu do spółki cywilnej.

Przesłanka przedmiotowa nałożenia omawianej kary polega w istocie na prowadzeniu nielegalnej działalności gospodarczej w postaci urządzania gier na automatach poza kasy-

nem gry. Powiązано wobec tego ściśle pojęcie „urządzania gier” z faktem prowadzenia działalności gospodarczej. Przywołano w związku z tym art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej³⁷, obowiązującej w owym czasie, w świetle którego ustawodawca za przedsiębiorców uznał wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej. Odniesiono się tym samym do stanowiska wykształconego na gruncie prawa cywilnego, odmawiającego spółce cywilnej podmiotowości prawnej ze względu na uznanie jej wyłącznie za umowy stosunek cywilnoprawny o charakterze obligacyjnym, w którego ramach wspólnicy zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego przez działanie w sposób oznaczony, w szczególności przez wniesienie wkładów. Innymi słowy, przyjęto, że podmiotem praw i obowiązków są wspólnicy spółki cywilnej i to im przysługuje status strony określonego postępowania, a nie tej spółce.

W omawianym orzeczeniu WSA we Wrocławiu przywołał wprawdzie regulacje, zgodnie z którymi spółka cywilna jest traktowana jako adresat obowiązków publicznoprawnych, tj. ustawę z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług³⁸ oraz ustawę z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym³⁹. Przy czym zaznaczył, że w ustawie z dnia 19 listopada 2009 r. brak unormowań dających podstawę do konstruowania w sposób odrębny i samoistny podmiotowości spółki cywilnej dla celów tego aktu prawnego, w tym kształtujących odpowiedzialność za delikt administracyjny z art. 89. Rozpatrując rzeczoną sprawę, skład sędziowski przeprowadził wykładnię systemową zewnętrzną w powiązaniu z zasadą opisaną w przywołanym art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. Stwierdził na tej podstawie, że spółka cywilna nie może się stać stroną postępowania administracyjnego w omawianej materii w świetle art. 133 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa⁴⁰. Determinowane jest to tym, że interes prawny nie dotyczy jej, lecz bezpośrednio wspólników jako przedsiębiorców w zakresie wykonywanej działalności gospodarczej. WSA we Wrocławiu ostatecznie doszedł do wniosku, że tylko wspólnicy spółki cywilnej mogą występować jako strony postępowania administracyjnego (urządzający grę) i to na nich wyłącznie może zostać nałożona kara pieniężna na podstawie art. 89 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r.

Kolejne rozstrzygnięcie w tej materii zawiera wyrok NSA z dnia 23 sierpnia 2018 r.⁴¹ W orzeczeniu tym nie tylko utrzymano wyżej przedstawione stanowisko, lecz także została przywołana tożsama argumentacja. Na kanwie niniejszej sprawy stwierdzono bowiem, że z przepisów przywołanej ustawy nie można wywieść, że spółka cywilna posiada zdolność prawną. Dodatkowo zauważono, że jeżeli na gruncie prawa administracyjnego spółka cywilna nie została wyposażona w podmiotowość prawną, to tym bardziej nie może być ona adresatem kary na podstawie art. 89 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. Wobec powyższego odpowiedzialność z tego tytułu ponoszą wyłącznie wspólnicy spółki cywilnej, będący stronami prowadzonego w tym przedmiocie postępowania administracyjnego w rozumieniu art. 133 Ordynacji podatkowej.

W aktualnym orzecznictwie przedstawiony pogląd nie jest kwestionowany, a wręcz przeciwnie – jest on podtrzymywany, czego przykładem jest chociażby wyrok NSA z dnia 27 kwiet-

nia 2021 r.⁴² W judykacie tym również wybrzmiewa, że spółka cywilna stanowi wyłącznie umowy stosunek cywilnoprawny o charakterze obligacyjnym, pozbawiony podmiotowości prawnej. Wyraźnie zaznaczono, że w ustawie z dnia 19 listopada 2009 r. brak jest unormowań dających asumpt do przypisania spółce cywilnej samoistnej, odrębnej podmiotowości dla celów tej ustawy, w tym dających podstawę do nałożenia odpowiedzialności za delikt administracyjny wynikający z art. 89 tej ustawy. W konsekwencji powyższego na gruncie rzeczono przepisu odpowiedzialność ponoszą wspólnicy spółki cywilnej.

5. PODSUMOWANIE

W niniejszym artykule przedstawiono zarys problematyki wymierzenia kary pieniężnej za nielegalne urządzenie gier w przypadku prowadzenia działalności gospodarczej w postaci spółki cywilnej, co jest uwarunkowane złożonością i obszernością tej materii. Dokonana analiza wykazała, że spółka cywilna nie posiada atrybutu podmiotowości prawnej na gruncie prawa cywilnego ani prawa administracyjnego. Z kolei w prawie podatkowym – w zależności od daniny – podmiotowość podatkowo-prawna jest przypisywana spółce cywilnej jako odrębnemu bytowi lub jej wspólnikom. Powyższe dowodzi, że problematyka podmiotowości spółki cywilnej jest niejednorodnie ujęta na gruncie różnych dziedzin prawa, co powoduje trudności w interpretacji przepisów.

Wątpliwości prawne na tym podłożu zostały wyrażone w orzecznictwie w zakresie ustalenia, czy odpowiedzialność za nielegalne urządzenie gier hazardowych powinna być przypisana spółce cywilnej, czy też jej wspólnikom. Analiza omówionych w tym artykule wyroków ukazuje, że kara pieniężna określona w art. 89 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. powinna być nakładana na wspólników spółki cywilnej, a nie na spółkę, co jest determinowane przypisywanym wspomnianej karze charakterem sankcji administracyjnej. Wykształcone w judykaturze stanowisko zakłada w świetle powyższego, że spółka cywilna nie może się stać stroną postępowania administracyjnego w rozumieniu art. 133 Ordynacji podatkowej, a nadto wskazuje, że w ustawie z dnia 19 listopada 2009 r. brak unormowań, które uprawniałyby do konstruowania w sposób odrębny i samoistny podmiotowości spółki cywilnej dla celów rzeczonoj ustawy, w tym również w zakresie kształtowania odpowiedzialności za delikt administracyjny z art. 89.

Przypisy

- ¹ Tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 888, dalej: ustawa z dnia 19 listopada 2009 r.
- ² Tekst jednolity Dz.U. z 2020 r. poz. 1740 ze zm., dalej: „Kodeks cywilny” lub „k.c.”.
- ³ F. Czuchwicki, *Spółka*, w: *Kodeks cywilny. Komentarz*, M. Balwicka-Szczyrba, A. Sylwestrzak (red.), Warszawa 2022, s. 1320-1333.
- ⁴ Art. 353 § 1 k.c.
- ⁵ Art. 860 k.c.
- ⁶ K. Pietrzykowski, *Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz do art. 450-1088. Przepisy wprowadzające*, Warszawa 2020, s. 868-901.
- ⁷ I CK 201/02, niepubl.
- ⁸ III CZP 176/92, OSNC 1993, nr 10, poz. 171.
- ⁹ III CZP 111/95, OSNC 1996, nr 5, poz. 63.
- ¹⁰ III AUa 174/16, [http://orzeczenia.gdansk.sa.gov.pl/content/\\$N/15100000001521_III_AUa_000174_2016_Uz_2016-06-10_001](http://orzeczenia.gdansk.sa.gov.pl/content/$N/15100000001521_III_AUa_000174_2016_Uz_2016-06-10_001), dostęp: 7.06.2022.

- ¹¹ W drodze ustawy z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 49, poz. 408).
- ¹² Tamże.
- ¹³ IV CSK 469/18, <http://www.sn.pl/sites/orzecznictwo/OrzeczeniaHTML/iv%20csk%20469-18.docx.html>, dostęp: 7.06.2022.
- ¹⁴ Art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 162 ze zm., dalej: Prawo przedsiębiorców).
- ¹⁵ Por. np.:
 - 1) wyrok SN z dnia 11 października 2013 r., I CSK 14/13, <http://www.sn.pl/sites/orzecznictwo/OrzeczeniaHTML/i%20csk%2014-13.docx.html>, dostęp: 7.06.2022;
 - 2) wyrok SN z dnia 7 listopada 2003 r., I CK 191/03, niepubl.;
 - 3) postanowienie SN z dnia 11 marca 1998 r., III CZP 2/98, OSNC 2003, nr 12, poz. 161;
 - 4) postanowienie SN z dnia 29 stycznia 1999 r., II UKN 507/98, niepubl.
- ¹⁶ Tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 735 ze zm., dalej: „Kodeks postępowania administracyjnego” lub „k.p.a.”. Art. 189b tej ustawy zawiera definicję legalną administracyjnej kary pieniężnej, przez którą należy rozumieć określoną w ustawie sankcję o charakterze pieniężnym, nakładaną przez organ administracji publicznej, w drodze decyzji, w następstwie naruszenia prawa polegającego na niedopełnieniu obowiązku albo naruszeniu zakazu ciążącego na osobie fizycznej, osobie prawnej albo jednostce organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej.
- ¹⁷ A. Kisielewicz, *Kary administracyjne przewidziane ustawą z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych w praktyce orzeczniczej sądów administracyjnych*, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2013, nr 5, s. 9 i nast. oraz powołane tam stanowiska doktryny i orzecznictwa.
- ¹⁸ P 32/12, <https://ipo.trybunal.gov.pl/ipo/Sprawa?cid=1&dokument=12879&sprawa=10019>, dostęp: 7.06.2022.
- ¹⁹ Ustawa z dnia 15 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o grach hazardowych oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2017 r. poz. 88.
- ²⁰ Ustawa z dnia 7 kwietnia 2017 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. poz. 935.
- ²¹ A. Wróbel, *Kary pieniężne za naruszenie ustawy o grach hazardowych jako administracyjne kary pieniężne w rozumieniu art. 189b Kodeksu postępowania administracyjnego*, w: *Krajowe regulacje hazardu w świetle prawa Unii Europejskiej*, A. Sołtys, M. Taborowski (red.), Warszawa 2018, s. 345.
- ²² Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.
- ²³ II GSK 2037/15, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/DCBB157B0C>, dostęp: 7.06.2022. Por. wyrok NSA z dnia 27 kwietnia 2018 r., II GSK 1373/16, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/423BBDA2D6>, dostęp: 7.06.2022.
- ²⁴ S. Radowicki, *Rozdział 10. Kary pieniężne*, w: *Ustawa o grach hazardowych. Komentarz*, M. Wierzbowski, S. Radowicki (red.), Warszawa 2019, s. 449-489. Zob. także:
 - 1) wyrok NSA z dnia 14 lutego 2018 r., II GSK 3806/17, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/AB565A2E4A>, dostęp: 7.06.2022;
 - 2) wyrok NSA z dnia 9 maja 2018 r., II GSK 4097/16, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/5273295D14>, dostęp: 7.06.2022;
 - 3) uchwała NSA z dnia 16 maja 2016 r., II GPS 1/16, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/98C5206CE9>, dostęp: 7.06.2022;
 - 4) wyrok NSA z dnia 26 października 2016 r., II GSK 779/16, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/BEF6C7EFEB>, dostęp: 7.06.2022.
- ²⁵ Uchwała NSA w składzie siedmiu sędziów z dnia 14 grudnia 2015 r., I GPS 1/15, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/8A2D08BD8D>, dostęp: 8.06.2022.
- ²⁶ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego (WSA) w Gliwicach z dnia 3 września 2008 r., I SA/GI 317/08, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/839F15AAE3>, dostęp: 8.06.2022; wyrok NSA z dnia 19 września 2019 r., II FSK 2946/17, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/7A517978B5>, dostęp: 8.06.2022. Por. wyrok NSA z dnia 6 sierpnia 2019 r., II FSK 2944/17, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/B242F7273D>, dostęp: 8.06.2022.
- ²⁷ Uchwała NSA w składzie siedmiu sędziów z dnia 13 marca 2017 r., II FPS 5/16, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/F0A47BC9D4>, dostęp: 8.06.2022.
- ²⁸ Art. 89 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r.
- ²⁹ Art. 89 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r.

- ³⁰ Art. 89 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r.
- ³¹ Art. 90 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r.
- ³² *Urządzić*, w: *Słownik języka polskiego PWN*, <https://sjp.pwn.pl/sjp/urzadzic;2533410.html>, dostęp: 8.06.2022.
- ³³ *Organizować*, w: *Słownik języka polskiego PWN*, <https://sjp.pwn.pl/sjp/organizowac;2569957.html>, dostęp: 8.06.2022.
- ³⁴ Tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 859. Przepis art. 107 § 1 tej ustawy sankcjonuje „urządzenie lub prowadzenie wbrew przepisom ustawy lub warunkom koncesji lub zezwolenia gier losowych, gier na automacie lub zakładów wzajemnych”.
- ³⁵ L. Wilk, J. Zagrodnik, *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, Warszawa 2020, s. 559-591.
- ³⁶ III SA/Wr 920/15, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/2E58D1B243>, dostęp: 8.06.2022.
- ³⁷ Tekst jednolity Dz.U. z 2015 r. poz. 584, dalej: ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. Ustawa ta została uchylona przez Prawo przedsiębiorców.
- ³⁸ Tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 931 ze zm.
- ³⁹ Tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 143 ze zm.
- ⁴⁰ Tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 1540 ze zm., dalej: Ordynacja podatkowa.
- ⁴¹ II GSK 1067/18, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/390C5CE0AF>, dostęp: 8.06.2022.
- ⁴² II GSK 1009/18, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/F313F16B81>, dostęp: 8.06.2022.
- Ustawa z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy, tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 859.
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 931 ze zm.
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 735 ze zm.
- Ustawa z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. Nr 49, poz. 408.
- Ustawa z dnia 15 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o grach hazardowych oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2017 r. poz. 88.
- Ustawa z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych, tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 888.
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, tekst jednolity Dz.U. z 2020 r. poz. 1740 ze zm.
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 1540 ze zm.
- Orzecznictwo
- Postanowienie SN z dnia 11 marca 1998 r., III CZP 2/98, OSNC 2003, nr 12, poz. 161.
- Postanowienie SN z dnia 18 kwietnia 2019 r., IV CSK 469/18, <http://www.sn.pl/sites/orzecznictwo/OrzeczeniaHTML/iv%20csk%20469-18.docx.html>, dostęp: 7.06.2022.
- Postanowienie SN z dnia 29 stycznia 1999 r., II UKN 507/98, niepubl.
- Uchwała NSA w składzie siedmiu sędziów z dnia 13 marca 2017 r., FPS 5/16, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/F0A47BC9D4>, dostęp: 8.06.2022.
- Uchwała NSA w składzie siedmiu sędziów z dnia 14 grudnia 2015 r., I GPS 1/15, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/8A2D08BD8D>, dostęp: 8.06.2022.
- Uchwała NSA z dnia 16 maja 2016 r., II GPS 1/16, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/98C5206CE9>, dostęp: 7.06.2022.
- Uchwała SN w składzie siedmiu sędziów z dnia 26 stycznia 1996 r., III CZP 111/95, OSNC 1996, nr 5, poz. 63.
- Uchwała SN w składzie siedmiu sędziów z dnia 31 marca 1993 r., III CZP 176/92, OSNC 1993, nr 10, poz. 171.
- Wyrok NSA z dnia 6 sierpnia 2019 r., II FSK 2944/17, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/B242F7273D>, dostęp: 8.06.2022.
- Wyrok NSA z dnia 8 grudnia 2015 r., II GSK 2037/15, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/DCBB157B0C>, dostęp: 7.06.2022.
- Wyrok NSA z dnia 9 maja 2018 r., II GSK 4097/16, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/5273295D14>, dostęp: 7.06.2022.
- Wyrok NSA z dnia 14 lutego 2018 r., II GSK 3806/17, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/AB565A2E4A>, dostęp: 7.06.2022.
- Wyrok NSA z dnia 19 września 2019 r., II FSK 2946/17, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/7A517978B5>, dostęp: 8.06.2022.
- Wyrok NSA z dnia 23 sierpnia 2018 r., II GSK 1067/18, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/390C5CE0AF>, dostęp: 8.06.2022.
- Wyrok NSA z dnia 26 października 2016 r., II GSK 779/16, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/BEF6C7EFEB>, dostęp: 7.06.2022.
- Wyrok NSA z dnia 27 kwietnia 2018 r., II GSK 1373/16, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/423BBDA2D6>, dostęp: 7.06.2022.
- Wyrok NSA z dnia 27 kwietnia 2021 r., II GSK 1009/18, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/F313F16B81>, dostęp: 8.06.2022.
- Wyrok SA w Gdańsku z dnia 10 czerwca 2016 r., III AUa 174/16, [http://orzeczenia.gdansk.sa.gov.pl/content/\\$N/151000000001521_III_AUa_000174_2016_Uz_2016-06-10_001](http://orzeczenia.gdansk.sa.gov.pl/content/$N/151000000001521_III_AUa_000174_2016_Uz_2016-06-10_001), dostęp: 7.06.2022.
- Wyrok SN z dnia 7 listopada 2003 r., I CK 191/03, niepubl.
- Wyrok SN z dnia 11 października 2013 r., I CSK 14/13, <http://www.sn.pl/sites/orzecznictwo/OrzeczeniaHTML/i%20csk%2014-13.docx.html>, dostęp: 7.06.2022.
- Wyrok SN z dnia 28 października 2003 r., I CK 201/02, niepubl.
- Wyrok TK z dnia 21 października 2015 r., P 32/12, <https://ipo.trybunal.gov.pl/ipo/Sprawa?cid=1&dokument=12879&sprawa=10019>, dostęp: 7.06.2022.
- Wyrok WSA w Gliwicach z dnia 3 września 2008 r., I SA/GI 317/08, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/839F15AAE3>, dostęp: 8.06.2022.
- Wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 14 marca 2016 r., III SA/Wr 920/15, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/2E58D1B243>, dostęp: 8.06.2022.

Bibliografia

Literatura

- Czuchwicki F., *Spółka*, w: *Kodeks cywilny. Komentarz*, M. Balwicka-Szczyrba, A. Sylwestrzak (red.), Warszawa 2022.
- Kisielewicz A., *Kary administracyjne przewidziane ustawą z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych w praktyce orzeczniczej sądów administracyjnych*, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2013, nr 5.
- Kodeks cywilny. Komentarz*, M. Balwicka-Szczyrba, A. Sylwestrzak (red.), Warszawa 2022.
- Krajowe regulacje hazardu w świetle prawa Unii Europejskiej*, A. Sołtys, M. Taborowski (red.), Warszawa 2018.
- Pietrzykowski K., *Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz do art. 450-1088. Przepisy wprowadzające*, Warszawa 2020.
- Radowicki S., *Rozdział 10. Kary pieniężne*, w: *Ustawa o grach hazardowych. Komentarz*, M. Wierzbowski, S. Radowicki (red.), Warszawa 2019.
- Ustawa o grach hazardowych. Komentarz*, M. Wierzbowski, S. Radowicki (red.), Warszawa 2019.
- Wilk L., Zagrodnik J., *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, Warszawa 2020.
- Wróbel A., *Kary pieniężne za naruszenie ustawy o grach hazardowych jako administracyjne kary pieniężne w rozumieniu art. 189b Kodeksu postępowania administracyjnego*, w: *Krajowe regulacje hazardu w świetle prawa Unii Europejskiej*, A. Sołtys, M. Taborowski (red.), Warszawa 2018.

Źródła internetowe

- Organizować*, w: *Słownik języka polskiego PWN*, <https://sjp.pwn.pl/sjp/organizowac;2569957.html>, dostęp: 8.06.2022.
- Urządzić*, w: *Słownik języka polskiego PWN*, <https://sjp.pwn.pl/sjp/urzadzic;2533410.html>, dostęp: 8.06.2022.

Akty prawne

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. Nr 78, poz. 483.
- Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, tekst jednolity Dz.U. z 2015 r. poz. 584.
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym, tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 143 ze zm.
- Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców, tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 162 ze zm.
- Ustawa z dnia 7 kwietnia 2017 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. poz. 935.